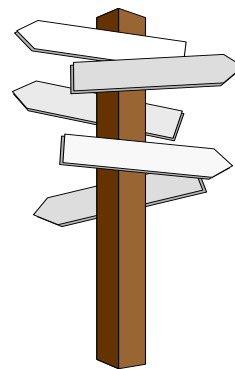

Útjelző

2002 JÚNIUS

Az E.K.E. Bánsági Osztályának ismertetője

II. évf. 5. sz.

Dsida Jenő

Nyitva áll az aranykapú

Az erdők hívnak engem, hogy legyen tavasz.
Száras kútak hívnak engem, hogy buggyanjon
fel mélyükön a kristályos, tiszta víz.

Ma iszonyú nagy hit van bennem,
hogy a kóválygó felhőknek is útja van
s minden léptem után nyomot hagyok.

Ezért nem szégyenlek beszélni magamról
és nem szégyenlek a világ dolgairól,
holott vak az én szemem és süket a fülem.

Ismerjétek meg a fűben fekvő ember boldogságát.
Ismerjétek meg az aranykapút: nyitva áll
és kék patakok muzsikálnak a tövében.

Testvéreim,
Legyetek jók és szentek!
Szeressétek a bárányokat! Szeressétek a
madarakat!

EKE emlékkirándulás

Május 17-19. között ünnepelte az EKE Bánsági osztálya az 1891-ben létrejött és 1892-ben bejegyzett Délvidéki Kárpát Egyesület megalakulásának 110 éves, valamint az újralakult Erdélyi Kárpát Egyesület Bánsági Osztálya egyéves évfordulóját. Ennek keretében május 18-19-én 50 személy részvételével dél-bánsági kirándulást szerveztünk, amelynek résztvevői között ott voltak a helybeli EKE és nem EKE tagok – temesváriak és aradiak – mellett a Bihar megyei Czárán Gyula Alapítvány valamint a makói Eötvös Lóránd Természetjáró Szakosztály képviselői is.

A kirándulás célpontjai voltak: a resicabányai szabadtéri mozdonykiállítás, a komárniki cseppkőbarlang, Oravicabányán az első hazánk területén épített kőszínház, egy nosztalgia-vasútozás az Oravicabánya-Stájerlakanina közötti 34 km-es távon, mely szakasz a 140 éve épített, az első, a mai Románia területén lefektetett vasúti pálya része és amely az ország talán legszebb vidékén halad keresztül. Végül Buziásfürdőn, a nevezetességek megtekintése után, a kiránduló társaság egy, a szilashegyi vidék borainak bemutatásán, borkóstolóján vett részt a helyi református központban.

Pálkovács István

**Alagútból ki,
viadukton át,
avagy kétórás kaland
a majd másfél
évszázaddal ezelőtt
kősziklába telepített
vasúton,
Oravicabánya és
Stájerlakanina között**

Jánosi Lóránd felvétele

Temesi tájakon

Kenézfalva

A szombatra (április 6) menetrendszerűen beígért rossz idő ellenére 18-an indultunk el a kenézfalvi madárrezervátum megtekintésére és nekünk lett igazunk, mert ezúttal is beigazolódott, hogy a meteorológusok gyakran csak a várható időjárást találják el, a dátumot viszont soha. A 7 felnőttet és 11 tinédzsert (a temesvári 26-os számú iskola hatodikos és hetedikes tanulóit) számláló csapatunk egy igen kellemes délelőttöt tölthetett el a serkenő természet eme óvott birodalmában.

Bár a vándormadarak még nem érkeztek meg és sem vizen sem levegőben nem volt nagy tolongás, a nádasból előszüremelő hangok lépten-nyomon arra figyelmeztettek bennünket, hogy igenis szárnyasok felségterületén járunk. Egy nagy focicsata, melyet egy, a rezervátum szélén kínálkozó füves területen ejtettünk meg, valamint azután, hogy hatalmas kárt okoztunk elemózsiás tartalékjainkban, a napsütéses délutánra való tekintettel úgy döntöttünk, hogy visszafelé más útvonalat járunk be.

Így jutottunk el Kalácsafüldőre, ahol kiderült, hogy ez az oázis nemcsak a kezelésre szorultak számára nyújthat kellemes perceket, hanem azoknak is, akik őzikét akarnak etetni tenyerükből, sétálni szeretnek egy rendezett parkban, vagy éppen akkora energia szorult beléjük, hogy ráadásként még futballoznának egyet. Végül meg sem érzett 15 kilométer gyaloglás és sok-sok ugrabugrálás után, este negyed kilenckor szálltunk vonatra Temesvár felé.

Amikor, csak úgy jókedvünkől is, nyeregbe kapunk (foto: Jánosi Lóránd)

Az Ambrózy család címere

Újbázos

Lassan rendszeres kirándulóhelyünké válik az újbázosi arborétum, ez a rendezett, fák, cserjék és fűvek zöldülő vagy éppen sárga-barna színpompáját nyújtó menedéke. Az Ambrózy bárótestvérek által, egykori birtokukon létesült, többszáz egzotikus növényvel gazdagított dendrológiai park, ma meglehetősen elhanyagolt állapotban fogadja látogatóit, de kárpótol a mindenkori változatosság mellyel ez a kicsiny, szántóföldek szorításában konokul kitartó „oázis” meglepni képes.

Az idén, először április 20-án tettük tiszteletünket itt, a Temesvártól mindössze 18 kilométerre fekvő, hétvégeken szépszájú, de sajnos főleg autós-kirándulókat vonzó pihenőhelyen. Mi egytucatnyian, kerékpárral tettük meg a távot, forgalommentes, erdős-füzes-ligetes útvonalon bringázva, többnyire a szabályozott Bega folyó védőgátján. Kilenc turistatársunk mikrobusszal jött utánunk, nekik öszig szabtuk ki határidőt, hogy beszerezzék a megfelelő kétkerekű járgányokat.

Miután meglátogattuk az erdő 350 éves tölgyfáját és gombászaink lelkesedése is lelohadt, mivel az esőhiány miatt nem hódolhattak gyűjtőszendélyüknek, kivonultunk az erdőszélre ahol megejtettük a kötelező szalonasütést. Szomjan sem kellett halnunk, mert a park bejáratánál sörforrás (értsd: kisvendéglő) található, ahol visszéltünk helyzetünkkel, vagyis azzal a ténnyel, hogy nem benzingőzös útvonalat választottunk. Végül hazafelé, sikerült elkerülni egy magát nyárinak képzelő, igencsak fenyegető zivatar áldását.

Millev

2002 március 1. és 2002 június 30. közötti EKE túrák, kirándulások és rendezvények

2002 március 16	Hóvirágtúra	Végvár község és környéke – Pogányos völgye	18 résztvevő
2002 április 6	Gyalogtúra	Kenézfalvi madárrezervátum – Kalácsafüldő – Merczyfalva	18 résztvevő
2002 április 20	Kerékpártúra	Győröd – Temesremete – Újbázosi Arborétum	21 résztvevő
2002 május 1	Majális	A Hidasliget-i erdő és környéke	23 résztvevő
2002 május 18 – 19	Jubileumi buszkirándulás	Temesvár – Resicabánya – Krassóalmás – Komárnik – Oravicabánya – Anina – Buziásfürdő – Temesvár	50 résztvevő
2002 június 8	Gyalogtúra	Behela patak – Vadászerdő – Újszentes-i gyűjtőtó	4 résztvevő
2002 június 22	Gyalogtúra	Gyirok – Gyirok-i erdő – Temespart	5 résztvevő

2001 október 21
Honismereti kirándulás

Gyertyámos - Berekszó

A Gyertyámos-i 1848-as honvéd emlékmű

1848 november 3-án Damjanich szétveri a strázsai szerb tábornok Maderspach Ferenc elfoglalja Ördöghídját, de Kiss Pál Alibunárnál, Vetter pedig Tomasovácánál vissza-vonulni kényszerül.

Ilyen körülmények között, azon a késő őszi napon, Nagysándor József – aki a kikindai kerület szemmel-tartásával volt megbízva – megszállja Gyertyámot. Innen Kisbecskerekre távozott, ahol november 11-én győzedelmeskedik a felkelők felett.

Az általa Gyertyámoson vissza-hagyott kisebb csapatot, a Temesvárról kiküldött császáriak megtámadják s ez alkalommal esik el az a 19 magyar honvéd akiknek a gyertyámosi temetőben a falu lakossága 1897-ben emelte az emlékkövet.

Említsük meg neveiket: Molnár Pál, Papp András, Berta Antal, Szücs Ferenc, Boldog András, Horváth István, Miskolczi Tamás, Szivocicza Márton tamásfalvi lakosok, Árva Antal, Esch István, Fáter János, Józsa András, Eleven András, Szalmády József aurélházi lakosok és négy névtelen.

A kövön még olvasható: „Gyertyámoson 1848 évi november 3-án elesett honvédek emlékére felállítatatta Gyertyámos közönsége 1897-ik évben” és a vers:

„Nézz vándor e jelre s dobbanjon a szíved !

Mind hős kit itt a föld takar,

S ha kondul az óra, új harcra hívóra

Ily hős legyen minden magyar !”

**Az emlékkövet készítette
Tunner Lajos temesvári kőfaragó.**

A leleplezés 1897 június 8-án, pünkösöd hétfőjén történt, „fényes ünnepség keretében” (Délmagyarországi Közlöny / 1897 június 9), amelyen részt vettek a gyertyámosiak mellett nagykikindai, billédi, bobdai, temesvári és kisjécsai vendégek is, és természetesen az ott nyugvók szülőfalujának Tamásfalva és Aurélháza képviselői is, valamint az elesettek hozzátartozói, bajtársaik.

A 10 órakor a templomban megtartott hálaadó mise után, a résztvevők kivonultak a temetőbe ahol Walczer András segédjegyző szép beszéde alatt hullt le a lepel az emlékkőről, amelyet Maderlik Antal plébános szentelt be. Az emlékbeszédek után történt a koszorúzás majd az emlékkő átadása, amelyet Ruzs János községi bíró vett át megőrzésre.

Az ünnepségsorozat a Magyar Királyhoz címzett vendéglőben zajlott tovább, ahol a 250 résztvevő elfogyasztotta az ünnepi ebédet, majd az esti táncestéllyel ért véget.

Berekszó: Vukovics Sebő síremlék

Vukovics Sebő (1811 – 1872) szerb származású, jeles magyar reform-politikus volt, Kossuth közeli munkatársa.

Már a nemzeti fellendülés korában – 1848-at megelőzően – nagy szerepet vállalt, mind gazdasági téren – berekszói birtoka 103.879 forint jövedelemmel szerepel egy korabeli összeírásban – mind pedig politikai téren – 1843-ban például főszolgabíróként Temes megye liberális képviselője az országgyűlésen.

1848-ban tagja volt a március 21-én Temesváron megalakult közbiztonsági választmánynak, majd a Delvidék kormánybiztosaként irányítja a bánási eseményeket.

1849-ben igazságügyminiszterként működött. Ezen cselekedeteiért Világos után külföldre kényszerült és Londonban élt.

1868-tól Temesvár díszpolgára.

1848-ról szóló értékes emlékiratait Bessenyei Ferenc adta ki 1894-ben.

Sírja Berekszón található a görög-keleti templom kertjében.

(pálkovács)

A harmincas évek közepén az egyik legaktívabb EKE osztály a Boksánbányai volt. Az alábbi szöveg Brindza József turakönyvének kivonata, aki a turista szakosztály vezetőjeként örökítette meg az eseményeket. A másolat híven követi a diktandó füzetbe rótt eredeti szöveget, csupán a változó helyesírási szabályok szerint korrigáltunk.

*1934 augusztus 19-én
Kirándulás gyalog a Comarnic-i
cseppkőbarlanghoz*

Dr. Balogh Ernő, kolozsvári tanár, az E.K.E. főtitkára, az U.D.R. megbízásából befejezte az általa megkezdett barlang-térképezési munkálatokat, mely alkalomra Molnár Árpádot, az oravicai osztály titkárát meghívta munkatársnak. Molnár oravicai titkár, erre az osztályának tagjaival autókirándulást rendezett Comarnicra, melyre a bocșai osztályt is meghívta egy turista-találkozóra.

Osztályunk a meghívást későn, csak pénteken kapta kézhez s így nagyobb kirándulást már nem tudott autóval összehozni, csupán egy kisebb csoport ment Reșitara vonattal reggel 6 órakor, ahová 7 Óraker érkezett.

Reșitáról a Iendl villa magaslaton át gyalog indult a 9 tagú turistacsoport. Domán mellett haladt el az út, szép erdős helyen. Vidám hangulatban haladt a kis karaván, gyorsított menetben, hogy a 10 órai találkozóra Comarnicon legyünk. Az út 18 km hosszú volt, amit reggeli 7 órától egy 15 perces pihenő tartva, 3 óra 40 perc alatt tettünk meg. Az út általában nagyon szép, egyes helyeken egyenesen elragadó. Patakok, források sokasága udítólag hat a növényzetre, mely pazar pompában fejlődött ki az út legtöbb részén.

Comarnicra 10⁴⁰-kor értünk, sajnos már elkésve, mert az oravicai csoport fele Dr. Balogh Ernő főtitkár vezetése mellett már 10²⁰ óraker bement a barlangba. Körülbelül 13 óraker érkeztek vissza az oravicaiak.

Szívélyes üdvözlésben részesítettek bennünket, úgy Molnár titkár és Dr. Balogh tanár úr, mint a többi oravicai turista. Félórás beszélgetés után, pont 14 óraker kezdtük meg a behatolást a barlangba egy erdész vezetésével. Balogh tanár úr szakszerű magya-rázatait sajnos nélkülözniünk kellett, mert a tanár úr nem ebédelt még s fáradt is volt az úttól, így nem jöhetett velünk.

A barlangba lámpákkal jól felszerelve, az oravicaiak második cca. 22 tagot számláló csoportjával, valamint egy csoport reșitai diákkal tettük meg az utat. Szebbnél-szebb cseppkőképződmények következtek a barlang bejárata után néhány méteren túl. Csodás világa a ragyogó fehér cseppköveknek, ezerféle formákban, szebbnél-szebb változatban. A Caras (sic!: Ponico) patak zúgása, amely a barlangon keresztül folyik el, zavarta néha meg az éjszakai sötétség csendjét. Regényes szép termek, majd szűk sikátorok sora következett 2400 métern. Délután 3²⁰ óra után érkeztünk ki a szabadba, ahol a „Caras” (sic!: Comarnic) fogadott zubogó habjaival.

Délután 6-ig kellemesen töltöttük együtt az időt az oravicai turistákkal s Dr. Balogh Ernővel, aki sok tanulságot és örömet okozott nekünk. Részletesen megbeszéltük a turistaság ügyes-bajos dolgait, szervezeti ügyeket. Kitartásra buzdítottak bennünket, mivel a kezdet nehézségei sokszor elkedvetlenítik a vezetőket, azonban a kitartás s az akarat mindig meghozzák a kívánt eredményt.

Uzsonnázás s pihenés után felkerekedtünk a visszagyaloglásra. Kölcsönös integetés s jókívánságok után az utolsó „Jó utat!” is elkiáltva egymásnak, gyorsan haladtunk hazafelé.

Vidám nótaszóval, 10 perces pihenő tartva a „Minda” szállásnál, a Holcznerkolung-útra értünk, onnan Reșitara. A Horváth-kertnél fél óras pihenőt tartottunk, majd kimentünk az állomásra s éjjel után egy óraker értünk haza Bcșa Montanara, fáradtan, de lélekben megerősödv.

Egyeseket a puha ágy hívogatott haza, másokat pedig a töltőtkáposzta élvezete csábított gyorsan haza.

**Mai EKE-sek a Komárnik-i cseppkőbarlangban
(Jánosi Lóránd felvétele)**

Útjelző – Az Erdélyi Kárpát Egyesület Bánsági Osztályának negyedévenként megjelenő ismertetője – Térítés nélkül terjesztendő
Szerkeszti: Illés Mihály – e - mail: utjelzo@ekeban.ro